

Tone Pavček

Moja vas – Šentjurje

1

Šentjurje ni le ime nekega kraja.
Je objem, je poljub, je topel stisk,
zato poveljčani celo iz raja
vanj prihajajo z menoj na obisk.

Prihajajo samoljubci in samomorilci,
junaki tragedij in humoresk,
prihajajo znanilci dobrote, častilci
lepote v cerkvi stoletnih fresk.

Potem smo skupaj kot ena družina,
ena vera, ena ljubezen in en patron.
A nad nami večnost – pojoča tišina
in kot zvezda stalnica – dom.

Zdaj je naprodaj za skledo leče
in jaz žvečim ostanke minule sreče.

Zvoni šentjurski zvon
tožno kot za mrlič:
Gori v gori med griči
se je porušil dom.

Joče šentjurski zvon
milo, neutolažljivo:
Tujec je vzel trtje in njivo
za Judežev lon.

Joče šentjurski zvon
za pretrgan rodovnik
in postavlja nagrobnik
za opusteli dom.

V črnem je črna smrt
legla na postelj belo.
Končano rodov je delo.
Pot kamor koli zaprt.

Obstal sem nem,
sam pred rodnim pragom,
zrem izgubljeno drago
in solze Jobove jem.

3

Srce, ne prav zvesto,
in um, bolj pogrošen,
sta dala posestvo
za pičlost grošev.

In imeli smo likof,
dan velepitja,
kot pot na britof
iz starožitja.

In smo veselo pili
do rane zore,
a se nismo znebili
ne greha ne more.

Vseeno zabava
ni šla brez užitka,
kupec le, tuja glava,
ni plačal zapitka.

Plačal pa je vse drugo:
znoj, žalje, zgaranost,
veselje in tugo
in kmečko vdanost.

Zašpičili smo likof,
izničili tratamoro
in šli na britof
delat pokoro.

Rajnki so roke vili
zvotljene od plesni:
Kaj ste, otroci, storili
iz naše ljubezni?

Tiho, tihceno je v gori.
Kam, le kam odšli so vsi?
Utihnili so ptičev kori,
žalost v nogradu zori.

Črne, žalostne gorice
rozge dvigajo v nebo,
a trgači, trgačice
črne jagode bero.

V njih ni soka in ne mošta,
v njih je tujstva črni strup,
kdor še upa, kdor se trošta,
do grenca spozna obup.

Videl bo, kako čas dere
v revščino ne v blagodat,
da ne sliši mizerere,
ko gre v svet deseti brat.

Mnogo bratov je desetih
in desetnic zdaj pri nas,
da še nismo v kasnih letih,
pa usmili Bog se nas.

Stari Lužar je hodil tod mimo
gori v goro v svoj zemski žlak.
Na zornice se je kakor na rimo
oglašal njegov pojoči korak.

Že od daleč ga je trtje spoznalo,
zanj je vedel poslednji šparon,
a ko se je trtje v brstje pognalo,
se v njem je zbudil pradavni gon.

Takrat je bil samemu Bogu podoben.
Vladal neba je štirim stranem.
Bil je za veličastje rodnosti goden
in kakor rozga muževen in klen.

Takega vidim v gori šentjurski.
Starožitju je poslednji pomnik.
Ves božji, ves zemski, ves ljudski,
vzet iz Stare zaveze, preroški lik.

Stari Lužar me z onstran pozdravlja,
smehljajoč se kot v čaši napoj.
Počasi, lomeč kruh, besedo zastavlja
zame, za svojo goro, za naš obstoj.

6

Ob poti, ki moja več ni,
je Murnova ajda zorela,
jo Špančkova Ana je žela,
a njiju zdaj tudi več ni.

Ne polni s krvjo se ji grud,
ljubeča je roka ne oži,
nad njo zaman stara pot toži,
še med čebel je gorjup.

Ah, tudi jaz nisem več pob,
ki z nje sem kdaj vabil na zmenke,
drugačne zdaj vodi pomenke
z robido zaraščena pot.

Zamudil naznačen sem rok
aprilske mladostne ekstaze,
zdaj žalost mi vrača kot kazen
življenja upehani tok.

Ob poti, prej moji, stojim.
In vidim: nikamor ne vodi.
Na njej kot v blodni oblodi
še zadnji udar doživim.

Dom se je v zemljo zrušil.
Zemljo pokopali so v ruši
in črno sonce na nebu
je zvonilo k pogrebu.

Ravnodušni pogrebci
niso sožalja izrekli,
niso se beli hlebci
za črno žalost pekli,

ni se razlivalo vino
iz putrihov za sedmino,
da bi vsaj eden zaklical:
Za dušice v vicah.

Tako se vicamo sami
za zrušenim domom,
ki mu zadnjič z rokami
mahamo zbogom.

To je moja najlepša vas.
Vas med sedmimi griči.
Tam ima zemlja obraz,
ki na nebesa liči.

Tam se je Bog do tal
v radodarnosti sklonil
in lepoto razdal
za prijazen bogloni.

Tam mi je segla dlan,
drhteča v ljubezni,
v sinji cvetoči lan
po kitico pesmi.

Tam mi trte ženo,
tam mi pojejo ptiči
in troštajo me mrličī,
da z njimi mi bo lepo.

Tam med sedmimi griči
je bil v vasi moj dom.
Tam se mi vse uresniči,
kadar umrl bom.

V misli mi hodi Bog
na pilu pri hiši.
Je gluha, da ne sliši,
kako buta vanj jok,

ko se mu Božji rop
godi pred obličjem
in zlo dobiva odličje
iz posvečenih rok?

On, ki je Božji sin,
njemu je vse mogoče,
le rekel bi: "Abba, Oče,
prizanesi jim!"

In naš dom bi stal
z očeti in dedi
v zmajajoči besedi
in za večnost obstal.

Na Šentjurje mislim, na goro.
Vinogradi gredo do neba.
Roko iztegneš, dotipaš zoro
in žalost te več ne pozna.

Na Šentjurje mislim, na kop pomladno.
Iz zemlje puhti po ploditvi duh,
ljubiti je z evangelijem skladno
in je ljubezen vino in kruh.

Na Šentjurje mislim, na mamó.
Ajdo žanje ves božji dan
in krvavi z ajdo pred mano
kot Kristus iz sedmih ran.

Na Šentjurje mislim, na freske.
V stari, prelepi ikonostas
so nemaniči neke gluhe soseske
za večnost vklesali svoj čas.

Na Šentjurje mislim, na rajnke.
Name čakajo onstran ozar,
da me odrešijo zadnje zanke
in k Juriju položé na oltar.